

Андрій СОВА

СЛОБОДЯНЮК М. ВІЙСЬКОВА СИМВОЛІКА УКРАЇНИ. ВІДРОДЖЕННЯ З ПОПЕЛУ. – НАКЛАДОМ АВТОРА, 2005. – 144 С.

Книжку Михайла Слободянюка¹ присвячено дослідженню такого явища у Збройних силах України як поява і розвиток комплексу наукавних емблем об'єднань, з'єднань, частин, закладів та установ. Загалом праця складається з п'яти розділів. Перший, другий та третій розділи мають важливе значення для дослідників українського визвольного руху.

У першому розділі (с. 6–15) автор торкається теоретичного аспекту військової символіки. Розділ складається з трьох підрозділів. У першому підрозділі проаналізовано терміни «символ» та «знак». У другому підрозділі дослідник ділить військову символіку на п'ять великих груп: 1) військова емблематика; 2) військова вексилологія; 3) військова геральдика; 4) військова фалеристика; 5) військова сфрагістика. Третій підрозділ присвячено поняттям «емблема» («відзнака»), «шеврон», «нарукавна нашивка», «нарукавний знак», «розпізнавальний знак». У розділі наведено численні ілюстрації. Так, на пояснення військової вексилології автор серед іншого наводить як приклад зображення прапора Легіону Українських січових стрільців, а у зв'язку з військовою фалеристикою – зображення Ордена (Лицарів) Залізного хреста Армії Української народної республіки (перший випуск), який встановив і затвердив 19 жовтня 1920 р. Головний Отаман Військ УНР Симон Петлюра для всіх учасників Першого зимового походу (6 грудня 1919 р. – 6 травня 1920 р.) під командуванням генерал-полковника Михайла Омеляновича-Павленка, та Золотого хреста бойової заслуги Української Повстанської Армії².

¹ Слободянюк Михайло Васильович – полковник запасу Збройних сил України. Віддав службі в армії 35 років. Чимало часу присвятив розробці та втіленню в життя сучасної символіки частин української армії. До звільнення з лав Збройних сил (2004 р.) працював секретарем комісії Західного оперативного командування з питань військової символіки. Член Українського геральдичного товариства, куратор секції військової емблематики та уніформології. Досліджує військову символіку Збройних сил України та армій інших країн ХХ–ХХІ ст. У науковому доробку М. Слободянюка понад 20 публікацій.

² Про це детальніше див.: Семотюк Я. Українські військові відзнаки. Ордени, хрести, медалі та нашивки. – Торонто, 1991. – С. 5, 6, 31.

Другий розділ (с. 16–41) подає коротку історію та ілюстрації військових нарукавних емблем армій світу, зокрема американської, британської, німецької, французької, італійської, шведської, японської та польської.

Третій розділ (с. 42–55) присвячено сучасній військовій нарукавній емблематиці України. Однак у ньому також згадано нарукавні знаки Української галицької армії (с. 44) та Української Повстанської Армії (с. 45).

Четвертий (с. 56–101) та п'ятий (с. 102–135) розділи висвітлюють історію та символіку 40-х–90-х рр. XX ст., відповідно, 66-ї гвардійської механізованої Полтавсько-Буковинської орден Червоного прапора дивізії та 15-ї окремої гвардійської механізованої Єнакієвсько-Дунайської орден Червоного прапора бригади.

Очевидно, що назване дослідження не дає відповідей на всі запитання, але, без сумніву, її поява важлива для розуміння символіки українських збройних формувань у XX ст. Ця тематика, на жаль, сьогодні ще мало досліджена і потребує ґрунтовного вивчення та аналізу. Її дослідження дасть можливість по-новому поглянути на український визвольний рух та простежити його особливості, а також сприятиме розробці сучасної військової символіки.